

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, ОБЛАСТЫ БОЛГАШ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1955
ОКТАБРЬ
30
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 218 (3412)
Өртөө 20 коп.

ПРОПАГАНДИСТ

Партия чырымышкынын четкенинде чаа өөрдилге чылынып агазылганда бээр бир ай үе эрткен. Амгы үеде бүгү политшколаларга база бөлүмнөрдө СЭКП ТК-нын ишме Иленинунд төөгүлүгү шиттирлерин болгаш материалларын дынаачылар өөренип турарлар. Марксисти-лениничи теорияга үндөлгөн ол чутула документтер болза, коммунистерге болгаш партия кежигүнү эвес активчилерге теоретиктик база практиктик билгилерин берип турар.

Партия чырымышкынын четкенинде ажылы челиншикниң болууларынын талазы-биле үлүг харысалгалык болгаш хүндүлүг хүлээлгени пропагандистер — политшколаларнын болгаш бөлүмнөринин ууртукчулары, консультанттар, лекторлар, илеткелчилер күөдөнү турарлар. Пропагандист дээрге, хай-иштинче политикти ажылычы амычы чоннарнык калбак мисаларынын ортузунда партиянын төлөзү болур.

Пропагандист — партия чырымышкынын системасында кол киж. Пропагандист киж политшколага азы бөлүмгө кичээлдерин эрттирип, азы лекцияларын, илеткелдерин кылдырса, политикти билгилер-биле дынаачыларын чөлөгөл, коммунисттик партиянын болгаш Совет чазактын политказын олгарга тайлырлар, таныштырып берип турар. Ичтангаш пропагандист ажылы харысалгалык болгаш хүндүлүг.

Партия чырымышкынын четкенинде ажылычы эки шынарык болуру пропагандист ажылында, оң дуржалымында болгаш белеткелден кол хамаарыш. «Канды-даа шюкага эң-не кол чутула чүве болза, лекцияларын илеткелдерин угланышымын болур. Ол угланышкыны чүгүн-биле тодаргайлаатырлар? Ол угланышкыны болза чүгле лекторларын составы-биле бүрүн тодаргайлаатырлар... Лекторларын составы-биле тодаргайлаатын турар кичээлдерин угланышкынын канды-даа контроль, канды-даа програмалар эскертин шыдавас» деп В. И. Ленин бөлзөн.

Бистик областын партия организациаларынын чанында политшколаларнын базз бөлүмнөрин пропагандистерин хай нурууу боттарынын сорулгазын шын бил, марксисти-лениничи теорияны дынаачыларга тайлырларда совет улустун боттарынын турары улуг сорулгазыр болду сырый холбаштырып, кичээлдерин белин идея-теоретиктик дөңдөлгө эрттирип турарлар. Чизээ, Туран хоорайнын ортумак шюкасында бөлүмүн ууруучуу эш Селина, Чөөн-Хемчик районун «Истра» колхозта пропагандист эш Колгар-оол болгаш эскелер-даа кичээлдерин теоретиктик база организастык дөңдөлгө белин дээр азымаккай ажылы турарлар.

Индик болза-даа, чамдык политшколаларга болгаш бөлүмнөрдө кичээлдер дынаачыларга индиг-да сонуганчык, толаргай эвес эртип турар, индиг кичээлдерге дынаачыларын чыгыры илеткелчил эвес болуп турары тазарыла эвес. Идея-политиктик дөңдөлгө, амыр-ралдан хоорук байлаачы кичээлдер дынаачыларга эргежок чутула билгилерин берип шыдавайт турары чөре билдинтир. Эрткен өөрдилге чымында Чөөн-Хемчик районун Жылаов аттыг колхозта ажылап турган пропагандист эш Олакай, Барын-Хемчик районда «Совет Гыванч 5 чымы» колхозта пропагандист турган

эш Мижит-Доржу олар дынаачыларга бижык билгилерин бербөөнөр. Кажан пропагандист киж кичээлдерин чорударда программда кирген материалдарга немей областын, районун, колхозтун азы бүдүрүлге чериниң амдыралында тодаргай фактыларын, өөрдилгенин көргүзүп херекселерин, чечен-чогоал номнарында, кино-фильмдерин, шилерден өөрдилгеге хамаарыгалык материалдарын эки ажылаарга ам оң эрттирип турары кичээлдер челиншикниң болгаш дынаачыларга билингир болур. Канды-даа пропагандист азы агитаторунч ураг арзаны чүдөл дээрге, оң тайлыбырнык дынаачыларга билингир-көскү база бүдүрүлгенин болгаш шиктээтинчир болурунда деп В. И. Ленин чуталаан.

Пропагандист идеялг база культурулук дөңдөлгө болгаш беди чөре улугуру. Ичтангаш пропагандист болза, социалисттик экономиканын айтырылгалары, өртемниң болгаш техниканың челиншиктерин хандыр өөренип, коммунисттик партиянын болгаш Совет чазактын иштинче база даштыкык политказын айтырылгаларын эки билди ужуругу. Устүндө негеделерин бүрүн хандырар төлөдө, пропагандист киж марксисти-лениничи теорияны болу соксаал чөв шиктээчир, хандыр өөренип хүлээлгил.

Пропагандистер-биле ажылы чутула хевирлеринин бирээси болза, партия райкомарынын болгаш хооромкунуң чанына организастап эрттирип турар доктаамал ажылаар семинарлар болур. Ол семинарларын сорулгазы — пропагандистерни теоретиктик нити билгин белидери, методиктик болгаш организастык айтырылгаларын талазы-биле олгарга практиктик дузаны чеддери болур.

Пропагандистерниң семинарларын үрөндилгил болгаш ажылы болуру төлөдө, ол семинарларын белеткелин баш бурунгаар анымачылы чорудары, семинарларын планын, болур черлерин, хунерин, шактарын эки таарыштырып, лекторларын бөлмөчөлүк шилин белеткелерин чутула. Индиг семинарларга номуру лекцияларга районун азы хоорайнын ажал-агы сорулгазын тодаргай көргүзөринче тус черин амырларын пропагандистерге тааныштырып кичээлдегил салыр херек.

Пропагандистерниң семинарларына чүдөл лекциялар номуру-биле кылгызарга даштык болбас. Ичтангаш, семинарларга теоретиктик болгаш методиктик айтырылгаларын хандыр чуталаачык, өөренип көөрүнгө пропагандистерниң идеялгил киржигелери организастаары, оларнын ажылында дуржулгазын негеттерин чутула.

Партия комитеттери болза, марксизм-ленинизмдин пропаганданын хүн-бүрдө ууртуру оң идея-теоретиктик дөңдөлгө улум-па белидериңе кичээлгенин салыр ужуручу. Коммунистерниң марксизм-ленинизм өөрдилгенинин шынарын белидери дугайында айтырыгы СЭКП райкомарынын, хооромкунуң болгаш партия организациаларынын кичээлгенин төвүнгө тургузары эргежок чутула. Ичтангаш, коммунистерниң политиктик өөрдилгенин дугайында айтырылгаларын коммунистерниң хурдаларында болгаш партия комитеттериниң бюраларына доктаамал чуталаачык турары чутула.

Пропагандист калрлар-биле ажылы күштелдери, олгарга хүн-бүртүнү практиктик дузанын көргүзөри — партия организациаларының чутула сорулгазы.

РСФСР-ниң Чырымышкын министрствозунда

Школаларга спорт ажылын экиждери дээр

РСФСР-ниң Чырымышкын министрствозу шюкачыларын ийги Бүгү-россий спартакиадының түндөтин үндүргөн. Спартакиады чортузаны болгаш оң белеткел спорт-техниктик түнөөлдерин белидери талазы-биле өөреникчилерин күш-дөмүр сайбарылыгызын улум ийди экиждеринге дулаан.

Спартакиадага областарык болгаш районнарык шюкалар иштинге маргылдааларга бо чайын дөрт миллион түре шюлачылар киришкен. Чик атлетикага болгаш сугта шитирине оолдарык болгаш уруларын көргүзүлгөр эрткен чыдаан элзи эки болган. Аныак шитилчилер 1954 чымын бүгү түнөөлдерин экижткен, чик атлетиктер РСФСР-ниң 12 чаз рекордтары тургусаннар.

Донда Ростовка, Свердловскиге, Челябинскиге, Горькиге, Москва областа шюкалар иштинге өөреникчилер маргылдаал элзи организастык эртип. Бүгү-россий спартакиадынын нити бирги черин Донда Ростовтун шюлачылар чымын спорт коллективин алган. Ол РСФСР-ниң Чырымышкын министрствозун шилчи чоруу шаннал күбө-бүлө болгаш бижик-биле шаянаткан.

Ийги Бүгү-россий спартакиадынын эрткен-биле холбаштыр шюлачыларын күш-дөмүр кижизилгелерин херөөнде улуг четтер бары илээрэ. Эрткен чыл-биле дөмбөлөгө гимнастика-

га, волейболга, баскетболга оолдар болгаш урулар кошкак белеткелди болган. Киржикчилерин хай роялдор нормаларына чавы түнөөлдерин көргүскөн. Шюкаларын хай кежиде күш-күлтур уруктары багай эрттирип, күш-күлтура коллективин организастаары талазы-биле бижылап тургусайн турар. Чамдык шюкаларга бир-ий спорт секциязы ажыдап, оң өөрдилгенин өөреникчилерин чүлгө эвээш кезин хаара туттунган. Москва, Архангельск, Иваново болгаш еске-даа областарын чамдык шюкалар ГТО комплекстиг талазы-биле өөреникчилер-биле ажылы мырнай чорутпайн турар. Шюка иштинге спорт маргылдааны кошкак организастык дөңдөлгө эртип турар. Чизээ, Ленинград шюкачыларының спартакиадынык белеткел кошкак болганында чавы түнөөлдерин көргүскөн.

РСФСР-ниң Чырымышкын министрствозу уруларын спорт шюлазын ажылы экиждеринче, шюкачыларын күш-дөмүр кижизилгелерин күштелдериңе угланган эргежок чутула хемчеглерин ап чорударын улус өөрдилгеге орггаларынын ууртуучуларында негез. 1956 чымын чанымында шюкачыларын үшкү Бүгү-россий спартакиады эрттирин шитирлээ.

(СЭТА).

Октябрь байырларына белектер

ДОМНАНЫ ХУУСАА БЕТИНДЕ КЫВИСКАН

ИПЕЦК. «Хостуг сокол» деп матеалургия заводунга шактал септеге соонда № 2 домнаны кывискан. Октябрьның 33 чыл оюнга күш-ажылы белектерин белеткешкан, септектелер пельчаны хуусаанында үш конук арте ажыдаган.

Агрегатты үлөгериң ажаатынын ачымы-биле домечилер пельчаларын эртен ажылы кампаниянын барык 10 чыл чедир уатканнар. Ол-ла үениң иштинде олар агрегатты бүдүрүчүлүгүн бүтүн чартык катат бедибөөнөр.

ЧАА ШАХТАНЫ САЛГАНЫ

СУЛЮКТА (Ош область). «Сулукта-уголь» руда эргелиг коллективия Октябрь мурнуу чарымын чарымын күш-ажылы чаз тилекте-биле демделээ. Руда эргелиг оттулар чүдүлүк тымырынын ол ай онаалгазын хуусаанында эрте күсеткен.

Памар дагаларында туруп турар «Мулукта» руданын хөмүр даш бөзүн улум көүдүлгө турар. Эрткен чыл-биле дөңдөлгө ол бүтүн чартык катат эскен Киргизияда эң улуг № 8 чаз шахта тулукуну ийди эгелээ. Ажык мылар чөреде кире орук оруун, электр дамчылыгынын шүтүмүн, суг дамчылыгынын, телефонун тургузуп турар. Чаа бүдүрүлгө бүдүрүлгенин бүгү чорудуулгалары электржигингел болгаш механикастата турар.

ЧААРТЫКЧЫ ЧҮС-МУҢЧУЛАР

ШАУЛЯИ (Литва ССР). Бүдүрүлгөгө 100 муң рубльден эвээш эвес камналыны чыда берип турар саналдарын киргелерин ол черин чага терге заводунда чартыкчы чүс-муңчулар деп ыңчалдыр адал турар.

Эң баштайгы чүс-муңчу мастер В. Минькичос болу берген. Качнага апараттарының конструкцияны эскерилгелер кирген оң саналы анодтары ажитлаарынын ажылынын ийи катат белеткен. Ол 80 муң рубльдин чыл камналыны берген. Кезегерин өнөдирин, кылаанайдырынын талазы-биле оң чогоалын кылган универсалдык асыкы база-ла ол-он муң рубль болуп турар. Инженер Ф. Матузавичюстун болгаш инструмент челиниң начальниги В. Федотовтун кирген үнелик саналдарын бүдүрүлгө база-ла шиктээткен.

Ам бүдүрүлгө коллектив кижигүнеринин хай кезин чартыкчылар болуп турар. Бо чымын чартыкчылар 268 саналдарын кирген, оларын чартыкчылар хай бүдүрүлгө шиктээткен. Завод оң миллион хире рубльдин чыл камналыны алган.

И. В. Мичуринниң төрүтүнгөн хүнүндөн бээр 100 чыл болганына

Совет субтропиктерин мичуринчилери

СОЧИ. Цитрус үнүштер (апельсиннер, лимоннар, мандариннар) болгаш шай Билуны биле Сухуминиң чүлгө чялге дилинчөөне үнү болур деп каш он чымын мурнунда санап турган. Чымыта ыяк бо культураларын Сочи районуна шенээр дугайында айтыры мырнай идеялг чөв дөш дүшкен турган. Дуржулга станциязын селекционерари цитрустарың ала-чурт сорттарын өстүрүп алырын шитирлээ. Дыка берге бо ажыды кылмырына станциянык селекция салбырын аныак эргелектиң Ф. М. Зоринге бойдуштуң улуг чартыкчымы дулаан. Эң-не шыдамыккай үнүштерин шилин ап турган, чер-черин сорттарын өстүрүп алырын И. В. Мичурин чагааларына болгаш хууда бөсөдаларына сүмөлөг турган.

Дуржулга станциязын цитрус селекция сакы дөккис ногаан оруктар-биле чатылып чоруткан. Чамдык мыштар ногаан шырагы-биле болгаш албешкиндиг адын сарык чимистери-биле дыма онзалатынын турар. Ол болза, ала-чурттуң «Вочинский» деп чаа мандарин, бо сорттуң 15 муң азы сытырын Краснодар крайнык субтропиктик районнарынын колхозтарында болгаш совхозтарында шакта-ла өстүрүп турар.

Мичуринниң өөрдиги өөрбешкан, станциянык селекция салбыры үе-үениң хайнактаашкынын дилин-биле ажылап турар. Чамдык үеде язы-бүрү 3—4 сорттарын дөмдектери бактап турар хайнак үнүштерин алыр аралык болган. Шай үнүштүн Краснодар крайнык оңу талак районнарына өстүрүлгө талазы-биле дуржулга станциязын улуг ажыды чоруткан. Соонка эки шыдамын эрткен үнүштерин үрөндилгенин селекционерлер оңу чүккө үндүрерин улум ыңай негеттеркен. Бесе агар-бойдушка үрөндилгери тааржык үнөш, каш салгалатын дуртузунда шай болуңуң мынар-байдымы эскерткен. Кубанды үнүп турар шай мызы 36 градус чедир соок кышка шыдамы үнүп турар.

(СЭТА).

Эр, херээжен колхозчулар, МТС-терниң болгаш совхозтарнын ажилдакчылары, көдээ ажил-агайының тускай эртемниглери! Тарылга шөлдерин калбартыңар, чер ажилының культуразын бедидиңер, бедик дүжүттөрни чедип алыңар! Нур болгаш курункан черлерни улам ыңай шиңгээдип алыр дээр демисежиңер! Чыл бүрүдө тарааның 10 миллиард пудтан эвээш эвес чылдазын чедип алылыңар!

(Октябрын социалист Улуг революциязынын 38 чыл оюнга СЭКП ТК-ның Кыйгырыларыннан).

Бирма Эвилелиниң Премьер-Министри У Нунун Совет Эвилелинде чоруп турары

Крымда

СЕВАСТОПОЛЬ. Премьер-Министр У Нун болгаш ону үлөп чоруу кижилер «1854—1855 чылдары Севастопольдун камталы» деп панораманы көргөнөр. Аалчылар ураң-чүдүлүгү кайгамчыктык чогоалына сеткил хангаанын илереткелер.

Панораманы көргөнниң соонда аалчылар хоорайн көргөнөр. Олар Нахимов проспектинде улуг Далай кудумчузунда болгаш Лениң кудумчузунда чаа бижылары сонугурун көргөнөр.

Оң соонда Премьер-Министр У Нун болгаш ону үлөп чоруу кижилер Крымнын мурнуу эринге чораннар. «Бирма журналистерге адал кылдыр «Бирма правда» солунун редактору М. С. Курьянов-Ливадий ордунага кежээки шайлаага тургускан.

Олар эртен Мисхорь ыш улустунуң ажилдакчыларының чаа калдыкыла черин көргөнөр. У Нун калдыкыла чериниң көчүт таарыштыр кылган корпустарын көргөн, Верхискиния, Көмү АССР-ниң, Барел-Фин ССР-ниң болгаш чурттуң еске-даа районнарының ыш бешкетел черлеринде келгеш мында дыштаным турар ажилдакчылар-биле чуталааннар.

У Нун калдыкыла черинге болгаш кайгамчыктык бойдука сеткил хангаанын илереткен. Мисхордан аалчылар Ливадияга чорутканнар, олар азы боттарының дыштанылгазын эрттирип турар 750 кижилг профэвилелиниң база бир калдыкыла черин көргөнөр. Дыштанымчулар Премьер-Министрге ийги байыр чедиргенер.

Бирмадан келген аалчылар 1945 чылды Крым конференциязы-биле холбашкы черлерин көргөнөр. Олар үш күрдүлгелерин баштагынын төгерги стога чевээл хурал кылганы азыл чораннар. Ялтага Премьер-Министр У Нун болгаш ону үлөп чоруу кижилер А. П. Чеховтун тураскаалдык бижик-музейин чораннар. Браздирин бирөөнөң У Нунун кичээлгени делегейин азы-бүрү дыларынды парламенттин А. П. Чеховтун номнарынын витриназы, оң иштинде бирма-совет культурун иштингелин бирма дылда үндүргөн Чеховтун аому хаара туткан. Бажык-музейниң кадагалачымы.

Профэвилелдериниң Бүгү-эвилел кышкы спартакиадазы

Профэвилелдериниң III Бүгү-эвилел кышкы спартакиадазын 1956 чылдын январь 1-ден март 2-ге чедир үеде эрттирер ВПСКС-тиң Секретары доктааткан.

Спартакиадазын чорудар черлер: бүдүрүлгелерин болгаш албан черлериниң күш-культура коллективтери болгаш спорттуң эки-тура иштингелдериниң область чөвөөлдери январь 23-ке чедир; профэвилелдериниң область, край болгаш республика чөвөөлдери февраль 1-ге чедир; спорттуң эки-тура ялыткелдериниң төн чөвөөлдери — февраль 15-ке чедир чорудар. Түндөк маргылдааларын Москва февраль 25-тен эгелеп чорудар.

Профэвилелдериниң кышкы спартакиадазына белеткелди болгаш ону эрттирерин ууртуру-биле организастык комитетти тургускан.

Украинаның садтары

КНЕВ. Бойдуштуң улуг чартыкчымы И. В. Мичуринниң төрүтүнгөн хүнүндө болгаш чүс чыл болган оңу Украинаның ажылы чоннар калба-биле дөңдөлгө турар. Көдө ажил-агайының дөдү өөрдилге черлеринде болгаш эртем-шүнчел институттарында маңаз таарыштыр конференцияларын болгаш сессияларын чорудуп турар.

Республика сад ажылы улам ыңай сайбарлып турар. Украинаның көдө ажил-агай артерлери 12 миллион гектар мыштарын олуртур. Бо болза, бо күзүн 7,5 муң гектар ажы дөңдөлгө чаа садтары олуртур арганы берип турар.

Украинаның садтарында чимик культураларының 322 сорттарын өстүрүп турар, оң иштинде чүс ажим чаа сорттарын эртем-шүнчел албан черлери болгаш дуржулгачы мичуринчилер өстүргөн. Яб-ловокар, сливалар, грушалар, вишнялар мыштарынын мичуринчи яным-бүрү сорттарын колхозтарың сад ажил-агайларында калба-биле негеттерди турар.

Мичуринчи байырлаага Москвада чедип келген, заада олуруп турар даштыкы эртемденерге академик Несмеянов байырлыг хуралды киржикчилериниң мурнуундан байыр чедирген.

Байырлыг хуралды хүндүлүг президенту-мунга СЭКП ТК-ның Президиумун улуг көдүрүшкүн-биле сонган.

«Кайгамчыкты эртемде-биолог И. В. Мичуринниң төрүтүнгөн хүнүндө бээр 100 чыл болганы» деп илеткелди академик Т. Д. Лисенко кылган.

(СЭТА).

да болгаш Лениң кудумчузунда чаа бижылары сонугурун көргөнөр.

Оң соонда Премьер-Министр У Нун болгаш ону үлөп чоруу кижилер Крымнын мурнуу эринге чораннар. «Бирма журналистерге адал кылдыр «Бирма правда» солунун редактору М. С. Курьянов-Ливадий ордунага кежээки шайлаага тургускан.

Ялтага У Нунун селгүтөөшканын үеинде хоорайнын чурткычылары болгаш дыштанымчулар ону хүрөөлөп турган. Оларга Премьер-Министрин чуталааны болза:

— Бирманың улустарында байыры сизерни улустарга дамчыдырың эң эки чери бо-дур. чүге дээрге, мында Совет Эвилелиниң бүтү-ле черлеринде келген кижилер чымылан-дыр. Кажан чаа бергеш бирма улустан байыры боттарынын кожаларыңарга дамчыдырар, мында да дамчыды көрүр.

Кежээ Премьер-Министрин болгаш ону үлөп чоруу кижилерин дилөөн эгүтээр «Сталинград тулукушу» деп кинону көргүскөн.

Премьер-Министр У Нунун Крымнын мурнуу эринге чорутушкунуң ССР-ниң Даштыкы Херектер Министриниң оралачымы Н. Т. Федоренко, ССР-ниң Бирмада Ош болгаш Бүрүн эргелик Элчини А. Д. Шибирин, ажылы чоннар депутаттарының Ялта хоорай Советиниң күтүкөмунуң даргазы А. М. Тарасов, Украинаның Коммунисттик партиязынын Ялта хооромунуң секретары С. Ф. Мелуно, ССР-ниң ДХМ-лини харысалгалык ажилдакчылары үлөп чораннар.

Крымнын мурнуу эринин курорттары-биле Совет Эвилелинде чоруп турар бирма журналистер база таннишканнар.

(СЭТА).

Уралда сэдмөр

КАМЕНЕЦ-УРАЛЬСЬК. Манза сад ажылы бир дугаарында башкы Георгий Петрович Стародумов кылды эгелээ. Ол чөвөр чыл мурнунда Мичуринкиден албозо сызын алган болгаш болуңуң котдан чымынч үчүстөгү сады олурткан. Ах ол сад Уралдын агар-бойдузунга кайгамчыктык чимистерин өстүрүп болурунга көскү херезин болуп турар.

Октябрь 27-де «сад недели» эгелээ. Бүдүрүлгөдө садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

Камнецак садың чаа-чаа коллективтери тургустунуп турар. Чүлгө турбуна заводунда 300 киж чөв үчүстөгү азыр чыгымы кирген.

(СЭТА).

Өвүр районунң коммунистериниң отчөт-соңгулдалыг хуралы

Өвүр районунң коммунистериниң отчөт-соңгулдалыг хуралы бөлүп эрткен. Апаа СЭКП райкомунун ажилынын дугайында отчөт илеткеди партия райкомунун секретары эш Лопсаң-Серен кылган.

Отчөттүг илеткеди чугаажырынга районунң өз хуралга келген коммунистери иделкейин киришкенер. СЭКП райкомунун ажил-агайы, культура тургузушкунун удурутур талаа-биле ажилында чедишиктерини хураал дедетгелен.

Районда мал ажилы кол черин ээлеп турар. Партия райком СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтирлерин амчылдыкта чедишкенниң боттандырар дөөм деомошпшаан, мал ажилынын продуктузуун бедирерче көдөңүн ажил-ишкериниң күженишкенерин угандырар болган ол ажилга колхозтарын баштаар черлериниң партия, комсомол организацаларынын болган Советтериниң организацаларын ролон беткеден.

Оң түнелдине район малын баш санын өсүрериниң планын 101 хуу күсөткөн болган мал ажилынын продуктузуун бедирген. Октябрьиниң 1-де районун колхозтары инеттен сүт саздалынын планын 101 хуу күсөткөн. Шөк бургузунин ортумаа-биле 500 литр сүттү саап алыр турган, 509 литрин сагган. Мурнакчы малчынарынң саны өссөн. «Коммунизмге өрк» колхозтун саанчыларынын эш Дагаа болуна бижыгалаан ишек бургузунин ортумаа-биле 1048 литр сүттү, эш Серен — 850 литр сүттү сагганнар. Хойбуларан «Коммунизмге өрк» колхозта эштер Биче-өөд, Болон, «Торгалыг» колхозта Дагаа, Байыр-өөд, «Совет Тыванынң 5 чылы» колхозта эш Коптар оларынң кайны-даа хой сагыдан-ла 2 килограмм дүттү кырган, көрдүңен планын ажил күсөткөннер.

Оң ияй «Торгалыг» колхозта 45 баш инектен 45 ботталып алган эш Төмүр-өөд, 242 хойдан 253 хураганын алган эш Очур-өөд, 280 инектен 320 анайын алган эш Серен-өөд, «Совет Тыванынң 5 чылы» колхозта 177 хойдан 200 хураганын алган эш Даспакай, 130 инектен 171 анайын алган эш Хуурак оларынң болган өскө-даа шак мынды мурнакчы кадрчыларыны өки ажилын районунң партия хуралы дедетгелен.

Иччалаа-да районда мал ажилында адаттык идурутулун практиканың чегердепни чогуур денелдин иракта-ла чедир хандырбайн турар деп партия хуралы айткан. Малчынарынң чурттаага-амчылдыгына болган культуруг херелел-

деринге партия райкому четтес сагыш салган. Иялгыя «Торгалыг» колхозтун малчынарынның 120 ажил кыштагында чүгө 17 өрте чурттаар башынар бар. «Совет Тыванынң 5 чылы» колхозтун дыка көй малчынары сөөк өскөде чурттап турарлар. Фермаларда арыг-шевериниң чүрүмү сагышынмайн турар.

Чамдык колхозтарда малдын ажаалгазы болган азыралы четтес организацалары. Малдын чагыс аай хевиринг чаа кажаалары туттунмайн турар. Эрги, шырлар чок кажааларынң септелгелери белин чоруттунмайн турган. Оң түнелдине 60 эртин турар ажил-агай чымында 177 баш мыныстыг боа мал, 1420 баш шээр мал, 28 баш чылым мал ияны-бүрү чыдагааннар-биле өлүп хораан. Малдык кызыраар чоруту хой, оң уксанын сайыраар ажил багай чоруттунган. Эрткен чылын чинге нарын дүктүг көшкарлар-биле 2500 баш хойну эшеринтерип турган чүгө 250 башты эшеринтерип.

Сүт-баран фермаларында ажил амла өзе тургустунмаан. Учөт экижыван. Инектерин бызааларындан чарын, хүнде 3—4 улаа саар аргалар ажилгатынмаан. Харын-даа «Совет Тыванынң 5 чылы» колхозтун сүт-баран фермалы (өргөкчизи эш Балган) чамык таварыгалаа инектерини четче сагайын турган. Мурнакчы саанчыларының дүржулазы районта иштергенен.

Районунң чер ажилында улуг четтес-терин хурал илереткен. Часкы тармагыны агротехникта чүрүмунерин сагышынмын, чыгит ажаалгазын багай чорутканын түнелдине колхозтарынң тараа болган ногаа культураларынын дүжүл бо чылын чамык болган бир дески өвөс болган. «Совет Тыванынң 5 чылы» колхоз тараа культураларыны гектар бургузунин план булгаар 12 центнер дүжүттү өстүрүп алыр турган, чүгө 5 центнерин алган. «Кызыл тук» колхозтун гектар өзиндан алган дүжүл чагыс центнер белин четтес болган. Чызыла МТС ол районун колхозтарынын мурнуга керээлиг хүлээлелерин күсөткөн.

Районун колхозтарыны көдө ажил-агай артеинин Уставын сагышас чоруктар ам-даа үрүгүчүлүшмаан. «Торгалыг» колхозта күш-ажылдын сагылга-чүрүмү дыка кошкак тургустунган. «Кызыл тук» колхозта инитинин малын төчөгөлөр чоруктун фактылары турган. Апаа парт-организация секретары турган Бузур-өөд колхоз өңчүзүнүң самчыгаччылары-биле демиселди кошкатан турган. Чамдык колхозчуларыны хузуунда малы Устава

доктаатынган кемчөөден ажил турар. Иялгыя «Торгалыг» колхозта 24 өргө-ниң хузуунда малы доктааткан сандан иракта-ла ажил турар.

Четтестериниң фактылары болза, колхозчулар ортузунда масса-политиктаг ажилдык чавыс денелдиниң херечин болур. Фермаларда болган бригадаларда партия бөлүктөриниң ролу бедиван. Оларын тургусулап каан болза-даа, партбөлүктөр организацаларынын ажилын партия өге организацалары-даа, СЭКП райком-даа сонуртавайн, оларга практиктик дуа көргүспейн келген.

СЭКП райком шийтирлерини хыналдыны кадрларыны шийилгенин дыка четтес чорутуп келгенин районунң партия хуралы айткан. Райком бирозу бүдүн отчөттү үениң дүржүзүнд чүгө 2 доктаалды күсөткөндүг дугайын чугаалашкан. Колхозтарда фермалар өргөкчизи, бригадирлер үргүчү солчун турар. СЭКП райкому болунун номенклатурагы кадрларындан (олар шунту 102 киж) чүгө 49 кижин быдылан. Райкомунң организацалары өргөкчизинге ажилдан келген эш Чамбал-өөд партия организацалары-биле дыка эрентей харылаалыг ажилдан келгенин коммунистер шынгыш шүтүмчүлөшпөн.

— СЭКП райкомун бир дугаар секретары эш Лопсаң-Серен, райкутөсөк даргазы эш Бөйдү олар малчынарын ажилдап, чурттан турар черлеринге хонар берип, оларын херелелерин сонуртап көрөйи турарлар. Олар колхоз бургузунинге байладды колдуунда-ла телефон дамчытыр билеп алырын орадылган, ажилда четтестерин анализин эрентей-биле кылды, ол четтестерини ууткаарынны практиктиг айтырылганын иялгыя шийтирленейн турарлар — деп, «Коммунизмге өрк» колхозтун даргазы эш Шаала шүтүмчүлөш.

Районун партия хуралы районун, профивдел болган комсомол организацаларыны ажилында улуг четтестерин илереткенер.

Районунң коммунистериниң отчөт-соңгулдалыг хуралы СЭКП райкомунун ажилынын денелдине улам бедирерче, районун улуг ажил-агайын болган культура тургузушкунунун чедишиктерини улам өстүрерине угандан шийтирлин хулаап алган.

СЭКП райкомунун бирги организацалык плenumу болуп эрткен. Райком секретарларына эштер Лопсаң-Серен, Решетниев, Чамбал-өөд олар сонуртаганнар.

Башкылар өөренип турар

Чөөн-Хемчик районунң Балинин аттыг колхозта чеди чыл школазында башкыларын комсомол организацалык мында ажилдап турар башкыларыны өөредилгенине кичтөөнгейн салган.

Школазын башкыларындан бот-өөредилге-биле Кызылдан башкы институтуна да 3 киж, башкы үчтиндезине 5 киж өөренип турар. Олар хамаарышкан курстарын аайы-биле өөредилге программанын булгаар деннар, планнар-биле хандыртынган. Партианын, комсомолун политбел-гүмүде ийи башкы пропагандаст болуп турар. Оларын өөредилгенине болган хүлээлгенине комсомол организацалык шын-гым хыналдыны тургускан.

Школазын орус дыл башымын эш Л. Койденкөвүң саналы-биле башкыларын комсомол организацалык орус башкыларга тыва дыл өөренириниң бөлүмүн организацалаан. Олар неделанын вторник, четверг хүннерине доктаамал өөренип, бөлүгүнү башкы Сат Даваа удуртуп турар.

Чепселенишкенерни кызырап талаа-биле совет саналдар тодаргай ажил-агай херектер-биле бижыгатынган. Совет Эвил-дери шеригтерин Австриядан хуусаа бетинде үндүргөн болган болунун чепсектиг күстерины дыка кызыраган.

ССР-ниң болган өскө-даа чурттарыны арзында парламент төлөөлөрүнүн өзүп турар артыкшыкыны, Совет Эвилденин экономиктиг болган культуругу харыла-заларыны жалбарышкыны, түрүтүни хөгжүдөш «Женеваын сагыш-болалын» хөгжүдөшүн херөөнге улуг ужур-дузалыг болуп турар.

АКШ-биле шийтирлетинмөн айтырыл-лары таарыштырының. Иракты Чөөн чүккө тайбынын болган аймык чок чорукту бижыгалаарының уганымышкыныга болунун күженишкенерин үргүчүлөш келген Кыдат Улус Республикасынын даш-тыкы политиктиг башынары база-ла улустар аразының дүшкүрүгүг чоруктарын чымчадарыны болган «Женеваын сагыш-болалын» бижыгалаарының өргө-ажыктарына чагытып келгени дедетгеле чогуур. Польша, Чехословакия, Венгрия, Албания боттарының чепсектиг күстерины кызыраган. Мурнуу-Чөөн Азия-да шериг блогунун боттандырып турары дайын белеткелдеринге Индия, Бирма, Индонезия каш улаа удуралын келген. Югославия болган өскө-даа чурттар тайбын бижыгалаарыны херөөнге чогуур салышкыны кийрет.

Иччалаажок улустар аразының дүш-күрүгүг чоруктарын улам ияй таарыш-тырымчы чүгүтү амдыга чедир бүтү-нитинин алпарбаан мытавайн-гаар болза, шын өвөс болур ийик. АКШ-тың, Англиянын, Францияның болган өскө-даа чамдык чурттарыны аяан хөй ажилдык-чыларыны ажит-чакты чок чугаалары болза ол күрүселерин чамдык бөлүктери хоралыг хоозун чугаалардан ам-даа алыр-лыбаанын база боттарыны мурнуна салган сорулгаларын «күштүг тургундан» политиканың «дузаам-биле чеди-п алып арганын деп амдыга чедир бодап турарын херчелеп турар.

Индыг иянымыг туруш болза, чамдык бир кижилер боттуп болурунун сагыш-болалын чидергенин дугайын чугаа-лап турар: «күштүг тургундан» талаа оларга буурап дүжүштүндөрдөн өскө чүгү-даа калкан дүжүрөөнүн олар херекке алып хөп чок болуп турарлар. Ол политиканын үрө-түнел чогу болган хоралык амдыраалдык боду-биле бузур-тентен.

Кызылдан септелге заводунң электростанциянын ийити хевирин.

Септелге заводунң электростанциязы үлетпүр тогуя берген

«Тыва тудуг» трестиниң коллективни партияның XX съездинге алдар болдура социалистиг чарышты калбаркыш, күш-ажылчы чаа тилемдиги чедип алган. Коллективни күженишкенин ажилданынын түнелдине Көдө ажил-агай министрствонун аайы-биле Кызылда тулуп турар септелге заводунун электростанцияны областын ажилдап турар бургузгелериниң санында кирип өгө-дөд. Электростанцияны баштайгы ийи агрегат болунун тогуя хоорайның бургузгелеринде бере берген.

Машиналар турар зал. Улуг, дөлөм болган чырык залда күчүзүг үш агрегат тургускан, оларынң бирөөн-ле 50 акыг тонна. Бо машиналары акы-дулма Чехословакия республикадан өккөлген. Агрегат бургузунун комплексинде котел, 330 аэт күштүг бус машинамы болган 240 киловатт күчүзүг электростанция кирип турар. Болунун камналгалынын, ажилданынын бургузунун, ден-дески-нин талаа-биле бо машиналар уауу-биле үлеткенин турар.

Агрегат бургузун тургузары, эптээр болган шенеп ажилданын норма булгаар 6 кижя составын өптөкчилер бригадына 4 ай кылдыр доктаатынган. Бо агрегаттары тургускан ажилдаа кири-рин Иван Петрович Рышкөвтиниң бригадына даандарын турган. Брига-дын составы 4 кижя. Дүржүлгөдүг бригадиринң бодунун бригадына ажил-ды рационалдыг организацаланынын тү-нелдине олар үш агрегатты 7 чартык ай иштинде илтеп тургускан.

Тудуужулары болган өптөкчилерин СЭКП ТК-нын июль Пленумунун доктаа-ды кызылаалык күш-ажылчы сорул кий-рен. Электростанцияны корпузууну тудуужунуңче трестиниң дээр тулут бригадаларын немей өккөан турган. Ма-наа дураужалыг ботталычар Х. Төмүр, Жидков, Шабалин база Мария Малышев-ниң баштаан комсомолч аныктарын штукатуржулар бригадымы эрестиг ажил-даныр.

Тудуг ажилында улуг бергөдөшкөн-

нер, тудуг материалдарынң үзүктелени-шини турса-даа бригадалар ол бергелерин ажил эртин, бургузгеленин планын ай са-нында чедишкенин күсөдип турган. Тудуужулары, өптөкчилерин болган штукатуржуларыны бригадаларыны аразы-ныга калбарган социалистиг чарыш өки түнелдерин берген. Чарышка эш Рыш-көвтиниң баштаан бригадымы шыгарып үнгөн.

Өптөкчилер бригадынның ажилында биче өвөс бергелерин ажил эртери таварышкан. Херелетинер металлдар, херек-селдер, механизмдер болганчө-ла үзүктел-ди, ону улуг тыптынар ужур таварышкы турган. Эптөкчилер боттарының ажил-ды электростанциянын корпузууну ту-дуу доозулаанла-ла өгөдөш. Ол чорук өптөкчилерин январынын чыкылаа соогу-нун хүннеринде ажилдаа уаууга таварыштырган. Иччалаа-даа олар бергел-ерге торулааннар.

Октябрьиниң бирги чартында баштай-гы ийи агрегаттың өптөлгөш доозулган. Октябрь 15-те күрүнө комиссиямы ол агрегаттарыны шенепде ажилданышкычы кийнерин чөшпөрөөн протоколага ат сал-ган. Шенепде ажилданын агрегаттар чедишкенин эрткен. Шенепде өптөкчи-лерин ажилыны өки шынарлыг болта-нын көргөскөн. Кыналда соонла чаа электростанцияны директору эш Арсени-ев агрегаттарыны хүлээп алып алыга ат салган.

Ам хоорайны бурдуулгелери чаа электростанциядан 480 киловатт электростан-цияны ал турар. Ол баштайгы үлетпүр тогу. Уш дугаар агрегатты ажилдаага кире бээр хүну баш ирак өвөс. Ичачан хоорай 720 киловатт электростанцияны ал турар апаар.

Октябрьин социалистиг Улуг револю-циянын 38 чыл онга тудуужуларыны төлөнтиг белө бо. Тудуужулар боттары-ны бүтү күжүн септелге заводунун ту-дуун чедишкенин доозарычы салып турар. Бо демиселди үрө түнелди көстү бээр те ирак өвөс.

A. ЛЕПЕШКИН.

Аңныыр сезонунда Каа-Хемнин аңчыларында

Чөөкта чаа Каа-Хем районун аңчыларыннң сады болуп эрткен. Апаа 1954—1955 чылдын анымыр сезонунун түнелдини болган бо чылдын аңчылар сезонун организацалыг өгөдөрүнн дугайын чугаа-лашкан.

Эрткен анымыр сезону районта элөөн организацалыг эрткен. Оң түнелдине Каа-Хем район социалистиг чарышка мурнакчы районнарын бирезин болган. Анымыр ажилыга иделкейин киришкен 60 дээр аңчылар Бүтү-өвилелдин конкурсуна тил-лекчи болганы дөөм хуудулду бижиктерин алган болган 17750 рубльдин акша ша-наналын алган.

Хуручен аттыг колхозтун мурнакчы аңчылары эштер Саңдак, Баалыр, «Кызыл тук» колхозтун эштер Эшпай, Дуганчы, Молотов аттыг колхозта эштер Рукавицын, Былаажы олар планын 400-тен 800 хуу чедир күсөткөнчөш, тус-тузунда 400—400 рубль-биле шийаткылаан.

Хуручен аттыг колхозтун аңчылары 436 кижити, 10557 диниян күрүгөге дузагаан, 230 муң рубльдин орудалыгын алган. Бо чылдын бо колхозтун аңчылары 345 муң рубльдин өлүүн дузаар планын. Колхоз-тун 150 аңчылары аныашкычы организа-цалыг айттынышканнар. Олар Тере-Хөд-дүң хөй агарымы Каптагай, Орту, Дөп-Пеш, Моос сынырыныче үшүкөннер. Дөп-Пешке районун өскө колхозтарының аңчылары база айттынышкан.

Бо чылдын анымыр сезонун организа-цалыг эрттери-биле болган өлүк тымышы-нын планын чедишкенин күсөдир-биле Каа-Хемнин аңчылары Току районун аңчыларын социалистиг чарышка кийтир-ган.

Я. ДОРЖУ.

Организацалыг эгелээн

Чөөн-Хемчик районун Чыргакыда Ка-линин аттыг көдө ажил-агай артеиниң аңчылары аныашкычы айттынышкан. Колхозтун 15 дээр аңчылары районун өлүк белеткел көнтөразы-биле 3500 дин-ия, 15 дагыны, 500 тораазалары болган өскө-даа аң-кушту өлүрер деп керөөн чары-н алганнар.

Колхоз баштаар чери аңчыларыны шы-нар акылар-биле, ийик-хөп, хүнезин, өл-чөмөк болган эргежок чугула өскө-даа чүдүлдер-биле өки хандырган. Колхоз баш-таар чери аңчылар айттынар муруну ча-рында оларын хуралын чымдыргыш, оларын баар черлерин тодаргайлап, тус-те кижилерин хүлээлгезин тодаргайлап берген.

Колхозчу аңчылар үш бөлүк болуп ала-ган районун Биче Чыргакы, Улуг Чыр-гакы деп байлап аңчы черлеринче айтты-нышканнар.

M. ХУРАГАН-ООЛ.

Улустар аразының кады ажилдажылгазын улам ыкай хөгжүдөр болгаш бижыгалаар дээш!

Совет Эвилденин, Каттышкан Штат-тарына, Англияны болган Францияны даштыкы херектер министрлериниң дөрт күрүселериниң чакаттар баштынарынны Женева чөвүдөл хуралынын директивала-рына дүштүр чымдырган чөвүдөл хура-лы бөтүн Женевага ажиттынар.

Дөрт күрүселериниң чакаттар башты-нарынны Женева чөвүдөл хуралы бир төө ол СССР-ниң, АКШ-тын, Англияны болган Францияны арзында харылаа-ларга өргөдө болганда, чугула төөгү-лүг болушкун болган. «Бүштүд туру-жундан» болган «сөөк дайынны» поли-тиказы Женевага хажымычыче сонгаар-ландыр салдыган. Күрүселер аразынаа харылаааларга буржурер чорукту бижыг-лаарына, улустар аразынын харылаа-ларына дүштүрүгүг чорукту чавырыл-дырыныга, ияны-бүрү социал-экономика уганымышкынарымы күрүселериниң тай-бың кожа-хөдөө догунашкынынын идеяын бижыгалаарына чөвүдөл хураал илет берген. «Женеваын сагыш-болалы» — улустарын тайбынның болган ай-мык чок чорукту нүүрт-биле улустар аразына кады ажилдажылганын сагыш-болалы көстүп келген.

Даштыкы херектер министрлери Женева чөвүдөл хуралынын директиваларын идурутуга болдуруп алган, бо чылдын июльда дөрт күрүселериниң чакаттар баштынарынны эгелээни ажилды үргү-чүдөр хүлээлгезин.

Күрүселер аразына бузуржер чорук-ту бижыгалаарынын, улустар аразының дүштүрүгүг чоруктарын улам ыкай но-шадарыны болгаш тайбынның херезн бижыгалаарыны өргө-ажыктарына газы-рыгылар болгаш хөгжүдөр, улустар аразынын шийтирлетинмөн айтырыл-лары шийтирлериниң орутарын дилеп тывар — деп даштыкы херектер министр-лерин чөвүлө хуралынын мурнунда ту-рар сорулга ындаг болуп турар. Ол сорулганы шийтирлериниң орунда улуг таарышкылыг аргалар болган чогуур бергөдөшкөннөр бар.

Дөрт күрүселериниң чакаттар башты-нарынны Женева чөвүдөл хуралынын үстөлдө бээр эрткен үш алаар «Женева-

нин сагыш-болалы» бүтү тайбынга мынакылдыг улустарын дөткөмчөшөп алган деп чүвени көргөскөн.

«Женеваын сагыш-болалынын», тай-бындын өргө-ажыктарына таарыштыр күрүселер аразына кады ажилдажыл-ганын сагыш-болалынын чагаай хөгжү-дөсүн чырыткылаанчак үлөргө-чиж» болза, инитиниң хүлээп көргөни булгаар алдыра, улустар аразының Москвага болган чугула болушкунулары болуп турар.

Герман Федералдыг Республикасы-биле харылааалары таарыштырар сорулга-биле Совет Эвилден оон-биле дипломаттыг харылаааларын тургускан. Совет Эвил-дени болган Герман Демократтыг Рес-публиканын арзында харылааалар дугайында керө чардынган. Ол ийи кемчел-ер болза, херек кырында туруп турар боттуп байдалды барымдааларына үдө-зилөөш, герман айтырыны шийтирлээр-иниң херөөнге чугула салышкымы бол-ган.

Найрар, кады ажилдажылга болган кайы-кайымына дузаажыр дугайында совет-финлянд керөөн хуусаанын узат-каны болган арена хуусааны доостуру-нун ирак мурунда Портаа-Удугу бижыгатынган районун Финляндияга дамчыды бергени Совет Эвилдениң бо-лунун соңгу талаа кожаы-биле найы-ралдыг харылаааларын улам ияй бижы-галаарына диг берген.

Совет чакса болза, чепселенишкени-нериң дүжүрлерин айтырыны өң дүргөн шийтирлээриниң өргө-ажыктарына таарыш-тырар элөөн хөй башынарын кылган.

Эң чугула ол башынарын санынга АКШ-тын Президентин Д. Эйзенхауэр ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлөтинин Дар-ганы Н. А. Булгаанын чоруткан бижик хамаарыж, чепселенишкенинери дүжү-рлериниң айтырыларынын талаа-биле ол бижикте тодаргай саналдар кирген. Бир талааның өскө талаа хажымыны сагышдыр сорулгалыг контроль алба-нарын организацаларына хамаарыштыр Совет чакытын саналын Н. А. Булгааны-га болунун харын бижинде Д. Эйзенха-уэр чагаай күөл-биле көргөни илерей-лөөнниң ол фактыны совет хөй-ини-тетке-хажымыны-биле дедетгелен.

Даштыкы херектер министрлериниң Женева чөвүдөл хуралына улустар аразы-нын улуг айтырыларын шийтирлээр-ин-биле боттуп айтырыларыны чугаалажын көөр.

Европада-даа, база Европада дашкаар-даа улустарга инити-европа аймык чок чоруп хандырар дугайында айтырып кай-гамчык улуг ужур-дузалыг болуп турар. Европа күрүселериниң булгаар аймык чок чоруп чүгө шериг бөлүгүлөшкенинги партия политиканын уузкаанын, Европанын бүтү күрүселери, а ол ияшкан АКШ боттары-ны күженишкенин тайбың дөш демиселге каттыштырганда хандыртынар болган хандыртынар-даа ужураг дээрине Совет Эвилден бузуреп турар.

Женева чөвүдөл хуралынын директи-валарында айттынын булгаар алдыра, дөрт күрүселериниң чакаттар баштынары «герман айтырыны шийтирлээрин» бол-ган хостуг соңгулдаларын дузаам-биле Германияны катап каттыштырар герман улустун национал өргө-ажыктарына болган Европанын аймык чок чорунун өргө-ажыктарына дүштүр боттанган ту-рар ужураг деп чөшпөрөөшкөн. Герма-нияны катап каттыштырар инити-европа аймык чок чорунун айтырыны шийтир-лээрден шуут хамаарылаалыг турар деп чүве оортан илден-дир.

Иччалаа барын талаа күрүселери-ниң чамдык төлөөлөкчилерин ам чүвениң ужурун харын сыр дедир, аймык чок чорукту айтырыны шийтирлээр герман айтырыны шийтирлээрден хамаарыж кылдыр көргөүлөр орадыны турары улаа-ма әделдейлг чүвени болдуруу дедир. Айтырыны иччалаа тургузар чорук дөрт күрүселерин чакаттар баштынары-нын даштыкы херектер министрлеринге директиваларына шуут удуралышкыла туруп турар болган ону шүтүмчүлөш турган-даа дээр чөк.

Герман айтырыг Герман Федералдыг Республиканы болган Герман Федералдыг Республиканы кады ажилдажылганын чоруктарына боттуп байдалды барымдаа-ларына үндөлдөндир шийтирлетинген туруп болза, мычачан оларынң мындыг чөкшүлөшкыны тайбынны болган депшилгени өргө-ажыктарына таарыш-кан болуп ийик.

Европанын аймык чок чорунун болган Герман айтырынын дугайында айтыры-ны чедишкенин шийтирлер таарышты-рар тыладе, чепселенишкенинери дү-жүрлерини айтырыны шийтирлээрине

боттуп депшилге бирги чергенин ужур-дузалыг. Ол айтырымын элөөн хөй чугу-ла талааларында СССР-нин, АКШ-тын, Англияны болган Францияны турму-тары дүштүр турары болган чүгө чам-дык күрүселериниң төлөөлөкчилериниң талаадын моондактар чепселенишкени-ниниң дүжүрер талаа-биле КНО-нун комиссиянын адыкы комитетиниң ажил-ды депшилгезин моондактааны бийди-гир болуп. Тайбынны х

Шээр малды тарып боозадыры— мал ажылын хөгжүдөринге чугула сорулга

ПАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Суурну чагайжыдар

СЭКП ТБ-нын январь Пленуму 1954 чыл-биле депнаарге 1960 чылда чуртка дүз бугулерин 1,8 катап көвүдөйр сорулганы салган. Областың колхоздары хой ажылын хөгжүдөринин беш чыл планын ажыдап кылдышса, ол-ла үнени дүргүзүндү дүз кыргыдазын 5,4 катап көвүдөйр, хой бүгүзүндүн ортума-биле 2 килограмм 500 грамм, а экижидер нарын дүктүг хойларын бирөөзүндө-не 3 килограмм дүз амыр талазы-биле сорулганы салган. Хой фермаларында койдан хойларын 36,5 хуузуңдан эвээр эвээр амыр болгаш чартык нарын дүктүг хойлар болурун артылдыр чедиң амыр ужурут.

нуң Молотов аттыг, «Тимлеге» колхозтарында болгаш Чаа-Хөл районунда Сталин аттыг колхозунда байдал оон дээрдевес.

Партиянын районнары болгаш райкукемоннар хойну тарып боозадырын ажылын эң-не дүрген доозарын хандырып турар хемчеглерин боттандыра дугайында колхозтар даргаларына шынгыт негедени салып чугула. Хойларын уксазын экижидер болгаш тарып боозадыртын организастыг эрттирер талазы-биле салдыгын сорулганы колхоз бүгүзү күтсеткен турар ужурут.

Лаборатория, тарып боозадыр азы тарып боозаткан ийлеке боозаткан хойлар, ылангыя кошкарлар турар тус-тус черлерин колхозтар бүгүн белеткен амыр херек. Бо ажыл чоруу турар үеде лабораториянын, хойну тарып боозадыр черин температурасы 18—25 градус болур, ол черин температурасын дыка кудулаңдыр болбас. Хойну тарып боозадыр черлерин оран-суурлары чыгыт, чырык болгаш арыг болуру чугула.

Хойну тарып боозадыр тускай херекселдерден аныкта тастар, чунар-темирлер, стодалар, шкафтар, демир хуунар, сакнынар болгаш оон-даа эскелер четчири-биле бар болур ужурут. Тарып боозадыртын аңгээр муруну чартында оран-суурну чаа чугай-биле дезинфекциялар болгаш агаарладыр херек. Хойну тарып боозадыр черлерге ажылаар чүдүлдерден аныкта, каныг-даа эмнери аңаа калагазарын чашыраар. Колхозтарын удурутчулары четпес херекселдерин болгаш материалдарын тып амыр, оларын-биле хой тарып боозадыр черлерин хандырап күзөөлөйт.

Тарып боозадырнын ажылын чорудуу турар үеде хойлар эки денчидели болуру, ол-ла үеде хойларын эки чегерери чугула. Ол чорук хойну кызыраар чорун болдурус, оң ийстөрүн болгаш улуг боткур, быгыт хураганнарын хойларын амыр хандырап.

Бүдүргүч кошкарларын шилип алырыңа, эки ажырагыч болгаш чен ажырагычче онза кичээлгеи салып чугула. Даштын хеври эки шынарлыг, быгыт турутуг, эки хынаттың үрелиг, төртү хойлардан бедик продуктуг, бирөөздөтүг эвес, кыдык, аарыгларга уду шилчигени, эмнээленин эртең үрелиг кошкарлар шилтинген турар. Үрелиг кошкарларын мөзү-шынары бирги черден куду эвес болур.

Болхоттар бедик шынарыг, саны хой үрелерин амыр дээр үрелиг кошкарларын чыл дүргүзүндө хой белөтүгүг аң ченер-биле чегерери чугула. Эки боб сипен, сула, шинкиди, чингетараа холууа болгаш еске-даа концентраттар, сүт, чамдыкта чуургалар, морковь азы салос ченер оларга херектелер. Хойну тарып боозадыр үенин дүргүзүндө үрелиг кошкарга бээр ченер: 1—1,5 килограмм сипен, 0,8—1,5 килограмм сула, 0,2—0,5 килограмм чингетараа, 0,2—0,5 килограмм шинкиди, 2—3 литр чаа саган сүт, 0,5—1,5 килограмм морковь азы эки салос, 10 грамм дус болур. Кошкарларын чекте хөвүн кириери-биле оларга хоорган тарааны бээр.

Кызыраар чорукту болдурус, хой хураганназынын эң-не аныг болдурус дээр хой тарып боозадырын дүн-хүнде ийи катап, эртең болгаш кезже чорудар. Бо ажылы чорудуу турар кижилер ылангыя

чылын сөөлү ноябрь, декабрь айлар хойларын тарып боозадыр турар үстүндө айтыгын шак мындыг чурк эдерери онза чугула, ол-ла үеде хойны өдөржилеге хөвү дүн-хүнден үеде үргүчүлөр. Хойларын кымы чорун болдурус болгаш ийстөрүн күдөйр сорулга-биле өдөржилеге дүн-хүнден ажыл үеде үргүчүлөр ларын ийи катап тарып боозадыр. Дугаар тарып боозадырнын шак соонда дораан-на, ийи дугаарын бир хун эрткенде чоруткан турар.

Хойжулар болгаш зооветажык тарып боозадырнын ажылын чоруу хойларын койдан кылдыр үер. Бир дапта турар хойлар дигр денки дүгүнү шынарынды, даштын хеври талазы-биле чаягыс аай болурун хандырап күзөөлөйт. Чок төрөл маңы адырштырып болбас, оларын бо тарып боозадыр адырштырып болбас ажылыга улуг когарал чедирин Эдерипкен чок төрөл малдарын төрөгөн чаш мал өлүчүл, эвээр продукт болуу турар. Иччангам колхозтар төрөл малдарын адырштырып болбас тур.

Тарып боозадыр эки түнөлдүг дүн дээр хойну тарып боозадыр текни болгаш еске-даа ажыдакчылар ол адырштырып херекселдерин болгаш ризаларын белеткениче онза кичээл и салыр. Уренн алырынга, камгал тургузарынга болгаш кышкырынга дээр инструментилер болгаш прибор — тускай инструкциянын негедели дугаар амыр, кургак болгаш хал чок болуру чугула. Бо негеделерин четпес болза, хой тарып боозадыр ажылынын шынарын кудулаңды, хора чедирин болур.

Хойларын тарып боозатканынын бугураң ажылынын түнөлдөрүн үрелиг дээр мында ажыдап турарлар хой болгаш өшкүлери тарып боозадыр шынгыт үчүдүн кымыр чугула. Кога бижыгалаан хойларын ведомоу, карларын ажылаар талазы-биле ччалар, хой тарып боозадыр амырдуу турарын дугайында өчүт өч оон-даа эскелер малды шилчигеткен шилип алырынын талазы-биле ажылын экижидерини практик ажылыга арганы берип, тарып боозадыр черин ажылынын эки болгаш чегемче чок талазын илереди турар. Иччангам оң ажылында четпестери дүрген чайладырын хемчеглерин адыгын турар. Хойларын тарып боозатканынын түнөлдөрүн доктааткан хуусааларда тарып боозаткан бүгү хойлар хураганнаан соонда хынаттың турар, иччангам оң тускай амырын тургузар.

Болхоттарын болгаш МТС-терин удурутчулары, хойжулар, мал ажылынын тускай эртемчилери хойну тарып боозадырнын онза үнелин билишса, ону колхоз практикасында негедели тургаш, дүз бугулерин көвүдөйр, нарын дүктүг хой ажылын хөгжүдөр талазы-биле СЭКП ТБ-нын январь Пленумунун салган сорулганын чедишишкени күссөдүн шыдаар дээрине бүтүрелди.

П. УШАНОВ.
көдө ажыл-агыйнын област эргелениң мал ажылынын талазы-биле инспектор.

Партия, совет, көдө ажыл-агый органдары хой ажылынын уксазын экижидер, продуктуун бедик дээр, хойну хараар чорун болдурус дээр, боттуг хемчеглерин амыр чугула. Тус черин хой ажылын хөгжүдөр болгаш экижидер талазы-биле боттандыраар кол хемчеглерин бирөөзү болза, шээр малды тарып боозадыр болур. Хойнуң бедик санын шынарын экижидерин дүргөдөр, үрелиг кошкарларын бүгүн эки ажылаар төлөдө зоотехниктиг хемчег — хой тарып боозадыр ажыл чорутууган турар. Хойну тарып боозадыр чорук болза, малды хандыраар амырларын болдурус болгаш оң кызыраар чоруу-биле демселенч ченсээр, малды эмнээр хемчеглер ышкан шак мындыг улуг ужур-дузалыг болуу турар.

Хойну тарып боозадыр ажыл онза үнелиг. Болхоттар хойну тарып боозадыр ажылын дузазы-биле нарын дүктүг уксазын бир үрелиг кошкарлар-биле 1000—2000 болгаш оон-даа хой хойну тарып боозадыр болур. Иччангам бедик продуктуг, үрелиг бир кошкардан чылда 1000—2000 болгаш оон-даа хой экижидерин уксазын хураганнарын артылдыр ап болур арганыг. Бо чикер айыгынтар хемчеглерин чугулазын улам-на бадтылаан.

Индыг-даа болза, чамдык колхозтарын болгаш МТС-терин удурутчулары бо чугула хемчегин чедир үнелөөнүнүн каразы-биле хойну тарып боозадырнын ажылын үстүп турар. Барың-Кемчик, Бай-Тайга, Чаа-Хөл районнарын колхозтары 1954 чылда хойлар тарып боозадырнын ажылын чорутуула. Кызыл, Эркин, Ала-Хем районнарын колхозтары хой тарып боозадырнын планын чүгле 12—18—20,8 хуу күсүткөвөр.

Экономика талазы-биле ажыктыг болуу турар чамын эрте төрөөн хураганнарын амыр сорулга-биле колхозтар 1955 чылдын октябрында эгелеш 110 муң хойларын, оон ичинде 90 муң хойну нарын дүктүг үрелиг кошкарлар-биле тарып боозадыр дугайында өлбүкүсө болуун шилтирине айтыган. Хойну тарып боозадыр чорук болза, хой ажылынын продуктуун бедикерине болгаш уксазын экижидерине чугула хемчег болур. Индыг түрүбүзе, азын хой колхозтарын удурутчулары бо айтырыг талазы-биле чогур хемчеглерин албай турар. Октябр 15-ке чедир колхозтар хой тарып боозадыр 81 кезек черин чүгле 42-ин белеткөн. Барың-Кемчик районун Ворошилов аттыг, «Комсомол 30 чылы», «Совет Тываның беш чымыл» колхозтар хой тарып боозадыр черлерин октябр 20-ге чедир белеткөвөр турган. Бай-Тайга районунун төвүнүн чуртталгыч

Район төвүндө шак мындыг байгачык чаа туудулар тургустууңу, олар көвөдөй, улам-на чартынын турда, суурнуң чагайжыдыгымынче кичээлгеи салдырмай турары, ылангыя кудуңчуларын сайыраптай турары, чаа өзү олурар суурга мяхтар олуртууңу, херикнээр ажылдарын боттандыраптай турары канчал-даа таарышпас. Ол айтырыгын райкукемонун талазындан чугулага көрбөй турар. Оң ужурундан суур Совет (даргазы эш Сюртук) организастыг хемчеглерин чорутпай турар, ол айтырыгын суур Советтин күсөмонун хурагына тургустууңу.

Иччангам район төвүнүн чаа сайыраар, өзү олурар суурунун чагайжыдыгымынче салгып салып негетини турар.

Н. ЛОПСАН.

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Белеткел багай болган

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

Шуй чеди чыл чыгыт септелге болуу талазы-биле четпес ужурулар ажыл четке белеткен школа чамына дүжүрүлөтүлүш оттулар ылангыя бедикерин хандырап таарып баштаар чер-биле керээл колхозка 4410 рубль болза-даа колхоз башкы күзөөлөгөн күссөтүлүш баштаар черин хандырап оңу херекке албайн

